

Nazwisko **CZAYKOWSKI**

Imiona **Zbigniew** Pseudonim

Z domu

Data urodzenia **17.08.1911** Miejscowość, kraj **Lwów**

Data śmierci **02.1985** Miejscowość, kraj **Kirkland, Waszyngton, USA**

Lat życia **73**

Adres cmentarza

Źródła: **www.polskairforce.pl (Polskie Siły Powietrzne**
w II wojnie światowej)

- :: Polska 1939
- :: Francja 1939-40
- :: Wielka Brytania 1940-46
- :: Związek Radziecki, Bliski Wschód i Włochy 1941-46
- :: US Army Air Forces 1943-45
- :: Front wschodni 1943-45
- :: Wojenne relacje lotników
- :: Życiorysy lotników polskich
- :: Loty bojowe i operacyjne
- :: Cmentarze wojenne
- :: Szkoła Podchorążych Lotnictwa 1928-39
- :: „Lista Bajana”
- :: „Lista Krzystka”
- :: Pozostałe artykuły i galerie
- :: Podziękowania i źródła
- :: Księga gości (dopisz się!)
- :: O stronie/kontakt
- :: Linki

Zbigniew Czaykowski

Zbigniew Czaykowski urodził się 17 sierpnia 1911 r. we Lwowie. W mieście tym uczęszczał kolejno do Państwowego Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika i Państwowego Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego. W 1930 r. uzyskał tam maturę, a latem tego roku rozpoczął służbę wojskową. W okresie od 12 sierpnia do 20 listopada był uczestnikiem kursu w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim, a następnie przyjęto go do Szkoły Podchorążych Rezerwy Lotnictwa. Jako podchorąży szkolili się na obserwatora przy 1 baonie balonowym w Toruniu. Po ukończeniu rocznego kursu dla podchorążych rezerwy zgłosił się do służby zawodowej i od 3 października 1931 r. był słuchaczem Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. 15 sierpnia 1933 r. ukończył ją, po czym jako podporucznik obserwator skierowany został do 42 eskadry liniowej w toruńskim 4 pułku lotniczym.

4 maja 1934 r. Czaykowski odesłany został na trwający do 15 września kurs pilotażu w Centrum Wyszczolenia Oficerów Lotnictwa w Dęblinie. Następnie powrócił do Torunia, lecz tym razem do 141 eskadry myśliwskiej. W okresie 15 kwietnia - 28 czerwca 1935 r. odbył w Grudziądzu wyższy kurs pilotażu, po którym powrócił do 141 eskadry. 13 października 1937 r. podczas przelotu na P.7 z Torunia do Lwowa Czaykowski miał wypadek lotniczy koło Rawy Ruskiej, w miejscowości Potylicze. Jeszcze w tym samym roku został przeniesiony do Szkoły Podchorążych Lotnictwa, gdzie objął stanowisko dowódcy plutonu. W Dęblinie pozostał do wybuchu wojny. Nie brał udziału w walkach, został ewakuowany w grupie personelu CWL-1

na wschód, a po agresji Związku Radzieckiego do Rumunii. Podobnie jak tysiące lotników przedostał się dalej do Francji i trafił do polskiej bazy w Lyonie. 29 lutego 1940 r. został wyznaczony na dowódcę pięcioosobowej grupy pilotów, którzy wraz z tłumaczem udali się do bazy lotniczej St. Jean d'Angely celem wyszkolenia na bombowcach LeO 20. W bazie tej pozostał do czerwca 1940 r. Po kapitulacji Francuzów przedostał się do Wielkiej Brytanii - dopłynął tam statkiem 12 lipca 1940 r.

Czaykowski nie zdołał wciąć udziału w bitwie o Anglię, po przeszkoleniu myśliwskim w 5 OTU w Aston Down dopiero 9 grudnia 1940 r. trafił do 303 Dywizjonu Myśliwskiego im. Tadeusza Kościuszki. 24 stycznia 1941 r. przeniesiony został do Acklington, do nowo powstałego 315 Dywizjonu "Dęblińskiego", gdzie od 1 września 1941 r. dowodził eskadrą "B". 16 września odniósł swoje pierwsze zwycięstwo powietrzne, zestrzeliwując w rejonie St. Omer Bf 109. 24 października nad Gravelines prawdopodobnie zestrzelił Focke-Wulf, zaś 8 grudnia tego roku zestrzelił do Kanalu La Manche kolejnego Messerschmitta. Ostatni zwycięski meldunek - o prawdopodobnym zestrzeleniu Fw 190 nad Ostendą - złożył 27 marca 1942 r.

11 kwietnia 1942 r. Czaykowski odszedł z dywizjonu do 58 OTU w Grangemouth, gdzie przez kolejne miesiące szkolili nowych polskich pilotów myśliwskich. 2 listopada 1942 r. wrócił do Dywizjonu "Wileńskiego", obejmując stanowisko dowódcy tej jednostki. 15 kwietnia 1943 r. w czasie lotu treningowego w jego samolocie awarii uległ silnik, pilot lądując na lotnisku Hutton Cranswick rozbił Spitfire'a i sam z obrażeniami trafił do szpitala (dowództwo 317 dywizjonu przejął kpt. Zbigniew Wróblewski). Po rekonwalescencji otrzymał postępowanie jako oficer strzelecki na stacji Church Fenton.

20 października 1943 r. zakończono formowanie 18 Sektora Myśliwskiego, największego polskiego zgrupowania myśliwskiego w czasie II wojny światowej. Jednostka ta składała się z dwóch, tzw. airfieldów - 131 i 133 Airfield łączący w sobie skrzydło myśliwskie i obsługę eszelony, przeznaczony był do operowania w warunkach zbliżającej się inwazji alianckiej we Francji. 18 lutego 1944 r. Czaykowski (w stopniu acting W/Cdr) mianowany został dowódcą 131 Airfieldu. 2 czerwca, uczestnicząc w tajnej naradzie dowództwa lotnictwa taktycznego 2 TAF, jako jeden z pierwszych polskich oficerów poznał plany operacji "Overlord", czyli inwazji w Normandii. Został przy tym zobowiązany do zachowania ścisłej tajemnicy i nieujawniania szczegółów nawet dowództwu Polskich Sił Powietrznych. 12 lipca 1944 r. Czaykowski przekazał dowódzenie 131 Airfieldem ppłk. Aleksandrowi Gabszewiczowi (brak informacji jaki był jego kolejny przydział). 6 grudnia 1944 r. przeniesiony został do sztabu 2 TAF, zaś 2 stycznia 1945 r. rozpoczął kurs w Wyższej Szkole Lotniczej w Weston-super-Mare. Po ukończeniu go 22 września 1945 r. otrzymał przydział do dowództwa Fighter Command, gdzie pozostał do końca 1946 r.

Zbigniew Czaykowski zakończył służbę w Polskich Siłach Powietrznych jako major i angielski Squadron Leader. Odznaczony był trzykrotnie Krzyżem Walecznych. Po demobilizacji wyjechał do Kanady, w późniejszym okresie przeprowadził się do Stanów Zjednoczonych. Pod koniec życia mieszkał w miejscowości Kirkland w stanie Waszyngton, gdzie zmarł w lutym 1985 r. w wieku 73 lat.

Data	Samolot	Jednostka	Zniszczony na pewno	Zniszczony prawdopodobnie	Uszkodzony
16.09.1941	Spitfire V, PK-Q (W3507)	315 dywizjon	Bf 109		
24.10.1941	Spitfire V, PK-Z (AD386)	315 dywizjon		Fw 190	
08.12.1941	Spitfire V, PK-Z (AD230)	315 dywizjon	Bf 109		
27.03.1942	Spitfire V, PK-Y (BL751)	315 dywizjon		Fw 190	
		Razem	2	2	0

21.02.1985

pochowany:
Lynnwood, WA

Źródła:

fotografia ze zbiorów pana Zdzisława Uchwata (dzięki uprzejmości pana Wilhelma Ratuszyńskiego)
dokumenty z Instytutu Polskiego i Muzeum Sikorskiego w Londynie
Belcarz B., Polskie lotnictwo we Francji 1940, Stratus, Sandomierz 2002
Cynk J. B., Polskie Siły Powietrzne w wojnie 1939-1943, AJ-Press, Gdańsk 2001
Cynk J. B., Polskie Siły Powietrzne w wojnie 1943-1945, AJ-Press, Gdańsk 2002
Krzysiek T., Zieliński J., Dowódcy dywizjonów Polskich Sił Powietrznych na Zachodzie, Bellona, Warszawa 2002
Kutner J., Zwycięstwa pilotów myśliwskich, Adlutor, Warszawa 2007

Wojciech Zmyślony